

Matilda Ernkrans/Utbildningsdepartementet
Ibrahim Baylan/Näringsdepartementet

Av regeringen efterfrågade synpunkter på regeringens forsknings- och innovationspolitik

SUF, Nationella Innovatörsrådet, STIK, Svenska Uppfinnarakademin 2019-10-28

1) BEHÖVLIGA EKONOMISKA RESURSER FÖR INNOVATÖRER/UPPFINNARE

Innovatörerna/Uppfinnarna är dokumenterat eftersatta i nuvarande ekonomiska innovationsstödsystem, sett mot dessas historiska andel i upphov till Sveriges industriella tillväxt och välfärd. För att säkra Sveriges framtida tillväxt föreslås bristerna inom följande områden åtgärdas.

- Revidera statens regleringsbrev med Almi, VINNOVA och Tillväxtverket
- Utred åter möjligheterna till en nationell immaterialrättsförsäkring med staten som garant
- Avsätt 2% av VINNOVAs årsbudget som driftsstöd till Sveriges uppfinnareorganisationer

2) EN NÖDVÄNDIG REVISION AV JURIDISKA BRISTER VAD GÄLLER IPR

Utöver det marginella ekonomiska stödet idag tillgängligt för innovatörer/uppfinnare utanför akademi, hotas även hållbar innovation av brister och/eller oklarheter på det Svenska immaterialrättsområdet. För att behålla och förstärka Svenska innovationer i Sverige, till vinst för såväl sysselsättning som statsintäkter, behöver de rättsliga ramarnas brister också ses över.

- Se över det immaterialrättsliga skyddet; straffsatser, allmänt åtal
- Säkra efterlevd yrkesetik och ansvar hos processförande aktörer i immaterialrättsmål
- Auktorisera Ekobrottsmyndigheten att också utreda brott mot enskild
- Se över överklagansmöjligheter i PMD, PMÖD samt UPC
- IPR-utbilda Sveriges kommuner, landsting, myndigheter och andra offentliga upphandlare
- Utred/åtgärda fall där statliga och kommunala institutioner, myndigheter eller företag har begått immaterialrättsliga misstag, intrång eller brott

3) INNOVATÖRERS/UPPFINNARES REPRESENTATION I INNOVATIONSSTRATEGIN

De myndigheter, kommittéer, samordningsgrupper och innovationsråd som på olika sätt är aktiva i Sveriges innovationsstrategi, saknar samtliga representation från just innovatörer och uppfinnare. Att inte exploatera den empiriska erfarenhet från dessa, försvagar givetvis innovationsstrategins utfall. Inkludera representanter för Sveriges innovatörer och uppfinnare i de operativa kommittéerna och enheterna.

- Sätt in innovatörsrepresentanter i samverkansgrupperna för strategiska innovationsområden
- Inkludera representant för innovatör/uppfinnare i regeringens Nationella Innovationsråd
- Inkludera Sveriges innovatörer/uppfinnare i Team Sweden/KKN

1. ERFODERLIGA EKONOMISKA RESURSER FÖR INNOVATÖRER/UPPFINNARE

1. Revidera statens regleringsbrev

Vinnova, Almi och TillväxtVerket utgör de huvudsakliga ekonomiska stödjarna av innovation. Vinnova tillstod så sent som i mars 2017 att man inte sedan sin tillblivelse har inkluderat uppfinnarna i sin stödverksamhet. ALMI Företagspartner har såväl öppet som internt deklarerat att man i stort frångått att stötta innovatörer/uppfinnare till att istället stödja företag i tidiga skeden. TillväxtVerket stödjer ej innovation.

Med entydiga evidens [från internationella forskare](#), är utom tvivel den individuella uppfinnaren /innovatören central som upphov till innovation och teknisk/industriell utveckling, framför den lägre andel innovationer som kommer ur institution eller storföretag. Att då Sveriges innovationsstödjande institutioner och myndigheter stöder förstnämnda kategori med endast 0,8% av statens FoU-budget, mot årliga 18,5 miljarder till universitet och högskolor + 10 miljarder till forskningsfinansierande institut, tycks direkt kontraproduktivt.

Regeringen bör revidera de underlag man har för nuvarande innovationsstöd, t.ex genom en utökad studie på de forskarutredningar som indikerar nuvarande obalans, t.ex. Sandström, C. (2014) "[Var skapades Sveriges 100 främsta innovationer?](#)". Reforminstitutet; Ratio och Chalmers tekniska högskola, samt Larsson, J. (2015) "[Innovation utan entreprenörskap?](#)". Näringspolitiskt forum, Rapport#10.

Finner man då – som ovanstående rapporter tydligt indikerar – att innovationer främst kommer från individer utanför institutioner och större företag, behöver statens stödsystem också anpassas och nya regleringsbrev därmed utarbetas.

*Sveriges höga välfärd bygger till stora delar på enskilda individers unika uppfinningar, i initialt mikroföretag såsom; **ABB** (Jonas Wenström: dynamomaskinen, 3-fasöverföring), **Akzo Nobel** – (Alfred Nobel: Nobelkrutet, tändhatten, dynamiten mm), **Alfa Laval** – (Gustaf de Laval: ångturbinen, mjölkmaskinen, mjölkseparatorn mm), **Ericsson** – (Lars Magnus Ericsson: telefonluren bl.a.), **IKEA** – (Ingvar Kamrad: kundmonterade möbler), **Sandvik** – (Göran Fredrik Göransson: Bessemermetoden/järnframställning), **SCA** – (Carl Daniel Ekman: sulfitecellulosa), **SKF** – (Sven Winquist: sfäriska kullagret) mfl*

Att inte sörja för de individuella innovatörerna är att motverka basala förutsättningar för framtida industriell tillväxt.

2. Patentintrångsförsäkring, med staten som finansiell garant

Alltför många vittnar om att den enskilde uppfinnaren/innovatören står helt chanslös att försvara sitt patent i en rättslig process. Det tyska 'Streit Wert' som 'subventionerar' den svagare parten att kunna matcha den starkares, skulle för Sverige kräva en grundlagsändring kanske 10 år framåt i tiden. Frågan om en nationell intrångsförsäkring har upprepade gånger varit uppe, men avvisats pga förmodade oöverstigliga premier. **Om stat och näringsliv årligen förlorar 30 mrd pga intrång, ter sig en försäkringsgaranti om 1 mrd som en lönsam investering.**

Ett förslag från IPISC föreligger idag och med en viss reallokering via t.ex. Vinnova, Vetenskapsrådet mfl av dessas c:a 10 miljarder i FoU-budget, skulle en nationell försäkring kunna realiserars. Förutsättningen är att staten ser det som angeläget att värdet av svenska innovationer stannar och omsätts i Sverige. (<http://innovatorsradet.se/IngenuityStrategyInSweden.pdf>)

3. Avsätt 2% av Vinnovas budget som driftsstöd till SUF-organisationer

Landets 14 innovationskontor uppbär årligen 112 mkr i statligt driftsstöd. Deras verksamhet är att omsätta universitetens arbete till innovationer. Landets c:a 30 uppfinnareföreningar har precis samma funktion, men uppbär inget som helst statligt driftsstöd. Om man tror att innovationer kommer från uppfinnare, är det rimligt att staten investerar även i dessa, i proportion med hur man investerar innovationsstöd i universitet och högskolor. Landets uppfinnare- och innovatörsorganisationer har budgeterat ett behov om 65 mkr.

2. EN NÖDVÄNDIG REVISION AV JURIDISKA BRISTER VAD GÄLLER IPR

1. Straffsatser för rättsintrång - inte bara inom kulturell upphovsrätt

Regeringen utreder skärpning av [straffsatserna för vissa allvarliga immaterialrättsintrång](#), i huvudsak dock IPR-brott mot rättshavare främst inom konstnärliga och kulturella näringar. KKN står dock för endast 4% av BNP och c:a 4% av Sveriges sysselsättning. Vad gäller immaterialrättsintrång på patentområdet sägs inget ärende ha avgjorts i domstol sedan 1967. Det bör ligga i statens intresse att säkra att värdet av svenska innovationer stannar och omsätts i Sverige.

Tyvärr finns alltför många exempel där mycket stora värden har utmanats eller gått förlorade för Sverige ifråga om såväl sysselsättning som ekonomisk omsättning just för att den enskilde innovatören/uppfinnaren stått maktlös när stora intressen utövar ekonomisk uthållighet rättsligt. I sammanhanget behöver framhållas att brister i ansvar och yrkesetik hos processförande juridiska aktörer i immaterialrättsmål, allvarligt skadar incitamentet för innovation.

Patent- och Marknadsdomstolen är ett utmärkt initiativ som bör kombineras med en översyn och förstärkning av de rättsliga skydden, så att dessa stimulerar och säkrar kontinuerlig innovation, snarare än att – som idag – främst utgöra verktyg för exploatörerna.

2. Möjligheter för Ekobrottsmyndigheten att utreda brott även mot enskild

Om EBMs också utredde ekonomiska brott begångna mot enskilda, såsom t.ex. illegalt förvärvande av stora IPR-värden, skulle Sveriges innovatörer i EBM finna en beskyddare som förstärkte incitamentet att utveckla industriell och samhällelig nytta.

Föreställningen att ekonomisk brottslighet hotar samhällsvärden när utövad mot endast företag, behöver revideras. Den enskilde innovatören/uppfinnaren besitter potentiella industri- och samhällsvärden i många fall värda miljardbelopp i form av de immaterialrättsliga tillgångar denne besitter.

Carl Rosén redogjorde på Svenskt Näringslivs symposium 2019-10-15 för beräknade omsättningsförluster för näringslivets om 20 miljarder per år, liksom förlorade statsintäkter om 10 miljarder, på grund av överträdde immaterialrättigheter.

Allt fler ekobrott mot just uppfinnare/innovatörer hotar främst den tekniska utvecklingen, ytterst också själva incitamentet för nyskapande och innovation om inte utredning av ekobrott mot enskild omfattas i EBMs uppdrag.

3. Överklagansmöjligheter inom PMD/PMÖD resp UPC

Med den nya Patent- och Marknadsdomstolen resp PMÖD, har Sverige visserligen fått ett rättsforum specialiserat att hantera immaterialrättsmål. Samtidigt kommer oroande uppgifter om att denna nya rättsinstans i praktiken istället minskar möjligheter att komma högre med mål än ovanför tingsrättsnivå.

När ska tidsutdräkt och processkostnader minskas för den enskildes chanser att försvara sin immaterialrätt? Tidigare ordförande för HD Johan Munck uttrycker i sitt rättsutlåtande för ärende nr 5219/15 vikten av att immaterialrättsinrång verkligen kan beivras ända upp i högsta instans.

4. IPR-utbilda Sveriges kommuner, landsting och andra offentliga upph.

Sveriges myndigheter, landsting och kommuner upphandlar för c:a 700 miljarder kronor per år. Den offentliga upphandlingen är en central innovationsdrivare. Därför avsattes c:a 85 mkr under 2016 för stimulera dialog mellan upphandlande myndigheter och leverantörer. Staten har därutöver avsatt 80 mkr för att stärka näringslivets IPR-kompetens.

Ändå begår kommunala och statliga myndigheter och institutioner immateriella lagbrott. Den Nationella Upphandlingsstrategins mål 4 är "En rättssäker offentlig upphandling". Rättsosäkerhet i det offentliga - med de avsevärda kostnadsmassorna - hotar att motverka innovation, snarare än att stärka den.

Efterlevnaden av mål 4 i upphandlingsstrategin måste snarast säkerställas, dels genom utbildning, dels genom rättsliga förstärkningar för innovationsleverantörerna.

5. Utred/åtgärda fall där statliga och kommunala institutioner, myndigheter eller företag har begått immaterialrättsliga misstag, intrång eller brott

Immaterialrättsliga intrång, överträdelse eller undlåtelser begångna av myndigheter och institutioner är särskilt allvarliga, sett mot risken för allmänhetens tappade förtroende för rättsstaten.

IPR-överträdelse hotar själva incitamentet för nyskapande och innovation och därmed även landets industriella- och välfärdsutveckling.

Det är angeläget att de i dagsläget identifierade statliga och kommunala överträdelserna snarast rättas.

3. INNOVATÖRER/UPPFINNARE REPRESENTERADE I INNOVATIONSTRATEGIN

- 1. Inkludera innovatörsrepresentant i regeringens Nationella Innovationsråd**
Utse en representant för uppfinnarna/innovatörerna i regeringens nationella innovationsråd.

- 2. Sätt in innovatörsrepresentanter i regeringens fem samverkansgrupper**
I de samverkansgrupper som utsetts till regeringens satsning "Kraftsamling för innovation", budgeterad till c:a 845 miljoner kronor, saknas representanter för innovatörer/uppfinnare.

Om regeringen tillerkänner uppfinnare/innovatörer någon vikt i innovationssammanhang, är det angeläget att dessas kompetens naturligtvis finns representerad i samverkansgrupperna.

- 3. Inkludera innovatörerna/uppfinnarna i Team Sweden/KKN**

I regeringens satsning Team Sweden's Kreativ Sektor ingår modebranschen, film&TV-producenterna, dataspelsbranschen, reklambyråerna samt musikindustrin. Syftet med Team Sweden är att höja kunskapen om de kreativa näringarnas förutsättningar och villkor som näringar, främja svensk export samt att samordna exportstöd till enskilda företag. Samtliga ingående branscher är beroende av en fungerande immaterial- eller upphovsrätt. En specifik kreativ näring saknas dock i satsningen. De i KKN ingående näringarna omsätter c:a 4% av Sveriges BNP och sysselsätter ungefär 4% av befolkningen.

Sveriges produktutvecklare, innovatörer och uppfinnare står för drygt 80% av all industriell utveckling och omsätter således en avsevärt större andel av BNP. Att inte ta med den sektor som definitivt har satt Sverige på kartan vad avser innovation, är ett stort tankefel. Innovationer som dynamiten, blytlåset, kylskåpet, pacemakern, bilbältet, kullagret, skiftnyckeln, tetrapak, byggkranen, Skype, Blue tooth, datorgrafiken, torrmjölken, losec, respiratorn mm mm har utan tvekan bidragit till att Sverige betraktas som en ledande nation vad gäller teknisk utveckling.

Inkludera snarast i Team Sweden/KKN även representanter för personerna bakom Sveriges höga internationella status som kreativ och innovativ nation; uppfinnarna/innovatörerna.

Ovanstående punkter kan beröra utbildningsdepartementet, justitiedepartementet, näringsdepartementet, PMD men också andra parter, vad gäller nuvarande svagheter som minskar Svensk industriell tillväxt, konkurrenskraft, innovationsutveckling och därmed ytterst svensk samhällelig välfärd.

Jan-Erik Nowacki
Ordförande
Svenska Uppfinnareföreningen

Örjan Strandberg
Talesperson
Nationella Innovatörsrådet

Lennart Nilsson
Grundare
Stockholms Innovatörskrets

Magnus Lindmark
Ordförande
Svenska Uppfinnarakademien